

## SAMME SEMINARIEORDNING I GRØNLAND SOM DANMARK?

---

*Af Mads Lidegaard*

Den nye danske seminarielov har gjort ovennævnte spørgsmål pinligt aktuelt i Grønland. Der er egentlig 2 spørgsmål: Først om Grønland overhovedet skal have eget seminarium. Og dernæst om dettes kvalitet. I det følgende vil jeg forsøge at besvare dem begge, da de alligevel ikke kan skilles ad.

Enhver skoles opgave er at uddanne børnene til det liv, de kommer til at leve som voksne. Dette liv er jo et produkt af selve det til enhver tid og på ethvert sted eksisterende samfund, og det følger da heraf, at skolen altid må indrette sig på det samfund, den skal betjene.

Da dette samfund udvikler sig og skifter karakter, må skolen følge trop og tilpasse sig ændringerne, hvis den vil leve op til sin opgave. I det gamle selvforsynende danske bondesamfund var et enkelt ukompliceret skolesystem i stand til at dække behovet. I takt med samfundets stærkere specialisering og teknisering er kravene til uddannelse og oplysning steget, og skolen har måttet følge trop. Skoletiden forlænges, undervisningen specialiseres og bliver aktiverende.

Det følger af sig selv, at læreruddannelsen for sit vedkommende må tilpasse sig den til enhver tid eksisterende skole, og den nye lov i Danmark er da også en logisk følge af den sidste skolelov.

Vender vi os så til Grønland, møder vi et samfund, som i mange henseender – teknisk, menneskeligt og socialt – befinder sig på et helt andet stade end det danske. Det vil ikke være helt forkert at sige, at det på mange måder svarer til det stade, vi i Danmark befandt os på en eller to generationer tilbage.

Ikke desto mindre har vi i Grønland indrettet en skole, som i hele sin opbygning er en nøje kopi af den danske, så langt de barske realiteter nu engang overhovedet tillader kopieringen. Man må nok sige, at er end den grønlandske skole formelt integreret i den fællesdanske skoleordning, er den reelt noget helt for sig selv, simpelthen fordi det ikke har været muligt at gennemføre integreringen.

Det må være naturligt at søge frem til motiverne bag denne skolepolitik, der jo umiddelbart udfra ovenstående præmisser må forekomme forkert. Jeg må indskyde,

at der i dette ikke ligger nogen bagklogskab – jeg har selv været med til at skabe det nuværende grønlandske seminarium og må altså tage et fuldt medansvar for den eksisterende ordning.

Fra dansk side ønsker man at virkeliggøre drømmen om integration og fuld ligestilling, skabelsen af et grønlandsk mini-dansk idealsamfund. Hertil kommer vel en portion ministeriel formalisme og en almenmenneskelig mangel på fantasi, en kortsynet tro på egne normer som almengyldige.

Fra grønlandsk side har hovedmotivet nok været frykten for at få en 2. classes uddannelse, som ikke rangerede lige med den danske med deraf følgende fare for lønmæssig og anden diskriminering. Hertil solide erfaringer om de unges forfængelighed overfor eksamenspapirets fulde anerkendelse og i det hele taget det herskende eksamenshysteri. Man måtte simpelthen erkende, at det ikke var muligt at få de unge til at gå ind for og acceptere en anden uddannelse end den danske, løn- og anciennitetsmæssigt. Endelig har det grønlandske krav om fuldt kvalificerede lærerkræfter i landets skoler spillet ind.

— — —

Men ser vi nøgternt på situationen, må vi nok erkende, at den grønlandske skole – alle anstrengelser til trods – stadigvæk er meget forskellig fra den danske. Børnenes modersmål er et andet, deres hjemlige forudsætninger ganske andre, det fra børnenes eget liv anvendelige erfaringsstof helt anderledes, samfundets krav ligeledes. Børnenes akademiske og boglige tradition er svagere udviklet end i Danmark, og den praktiske effekt af undervisningen væsentlig mindre.

Og på samme måde må vi erkende, at det grønlandske samfund stiller krav til skolen, som er meget specielle og som man i øjeblikket har svært ved at honorere, som ordningen er:

Skolen må i vid udstrækning overtage den opdragende funktion, som forældrene får stadig vanskeligere ved at opfylde.

Skolen bør ruste børnene til de særlige krav, det nuværende grønlandske opbrudsamfund stiller sine borgere om forsagelse, samarbejde og fællesskab. Den bør slet ikke opdrage små individualister, som kæmper om bedste karakter i indbyrdes konkurrence, hvor enhver blot er optaget af sin egen materielle karriere og fremgang med deraf følgende akademisk hovmod hos de bedre uddannede og manglende solidaritet med de brede masser. Den bør langt snarere udvikle ansvarsfølelse og netop solidaritet overfor den grønlandske befolkning, som idag står i så svær en menneskelig krise og så problematisk en opbygningsproces.

Skolen bør fremfor at indpode børnene en fremmed lærdom, som sætter dem i opposition til forældrene, prøve at knytte til ved alt, hvad der findes af positivt i den gamle livsform og udvikle netop det til anvendelse under de nye forhold.

Skolen bør fagligt ruste børnene til de særlige erhvervsformer, som i en uoverskuelig tid fremover vil være de herskende i Grønland.

Skolen bør tage børnene, hvor de står, og lempeligt føre dem ind i en positiv og forstående holdning overfor de nye og tit uforståelige samfundsformer, som nyordningen skaber i deres land.

Det må være øjensynligt for enhver, at det ud fra disse betingelser næppe kan være nogen lykke at opretholde en skoleform, som er kopieret fra et af jordens mest tekniserede samfund.

Men det må være endnu mere klart, at danske og dansktalende lærere kun i begrænset omfang er i stand til at leve op til de krav, som stilles til skolen. Alene fordi de ikke taler børnenes sprog eller tænker deres tanker. Men også fordi de al deres fine uddannelse til trods *ikke* er uddannet til disse meget specielle opgaver, – fordi de alle gode hensigter til trods alligevel vil være fremmede, som alene af den grund ikke formår at appellere til det bedste i børnene *indefra*, fra en fælles grønlandsk solidaritet. De kan nok lære dansk sprogfærdighed, regneregler og geografi fra sig, men man kan ikke med billighed vente, at de skal kunne løse de andre og næsten endnu vigtigere opgaver i skolens arbejde.

Derfor må vi have grønlandske lærere, som er uddannet til den meget specielle opgave, som en lærergerning i Grønland er idag. Og det bør for alle fornuftige mennesker være underordnet, om en sådan uddannelse formelt og reelt svarer til den danske. Når det danske samfund indtil år 1969 har kunnet klare sig med den hidtil gældende læreruddannelse – og i de næste 40 år kan bruge lærere med den eller endnu svagere ældre uddannelser, så må den grønlandske skole endnu nogle årtier kunne klare sig med det samme uden at skulle kopiere den sidste specialisering i det danske uddannelsesmønster.

Det forudsætter, at de unge grønlandere forstår denne problematik og er villige til at acceptere den og tage den uddannelse, som deres eget samfund har brug for. Man kan måske sige det så hårdt, at hvis de ikke kan acceptere det, kan det falde svært at se meningen med overhovedet at opretholde et særligt grønlandsk samfund.

Jeg har ikke her taget stilling til, om det nuværende seminarium skal bibeholdes som det er. Kun til hovedspørgsmålene: Skal det bibeholdes? Og skal det være som de nye danske seminarier?

Svarene fremgår af ovenstående. Det må være på tide, at vi erkender det uholdbare i to årtiers ønsketænkning og prøver at indrette skolen i Grønland efter det samfund, den skal tjene.